

Primljeno: 8.5.2025.
 Prihvaćeno: 28.8.2025.
 DOI: 10.36506/av.68.4

Ivana Marinović Knežac

Hrvatski državni arhiv, Zagreb
 imarinovic@arhiv.hr

PRIPREMA ARHIVSKOGA GRADIVA FONDA ETNOGRAFSKI MUZEJ U ZAGREBU ZA MREŽNI KATALOG eARHIV

UDK: 069(497.521.2)
 93.253:39(497.521.2)
 930.253:004

Pregledni rad

Rad je studija slučaja obrade i opisa arhivskoga gradiva fonda Etnografski muzej u Zagrebu u novom Nacionalnom arhivskom informacijskom sustavu (NAIS) koji je trenutačno u primjeni u Hrvatskoj, poznatom po neslužbenom nazivu eArhiv. Služeći se primjerom fonda Etnografski muzej u Zagrebu, autorica nastoji dati pregled razlika kroz postojeće opise toga fonda u prethodnim sustavima (ARHiNET, NAIS, HAIS), koji su se posve oslanjali na donedavno uvriježene arhivističke standarde opisa, u većoj mjeri ISAD(G) i nešto manje korištene ISAAR(CPF), ISDF i ISDIAH. U radu su prikazani i problematizirani obrada i opis gradiva fonda, putem tablica i vizualnih predložaka, nastalih tijekom konačnoga upisa fonda u središnji arhivski informacijski sustav (eArhiv). Autorica navodi osnovne podatke o povijesti stvaratelja fonda, preuzimanju gradiva u arhiv i stanju svedenosti fonda prije njegove stručne obrade. Rad donosi kratak pregled dosadašnjih arhivskih informacijskih sustava u Hrvatskoj (Armida, ArhIS, ARHiNET, NAIS i HAIS). Obraden je i novi zakonodavni okvir, koji potiče i regulira pravila i postupke provođenja digitalizacije arhivskoga gradiva u Hrvatskoj. Dotiče se i konceptualnoga modela Records in Contexts (RiC, "Zapisi u kontekstima") te načina na koji je utjecao na arhivsku praksu. Na tom tragu problematiziran je utjecaj javnih mrežnih kataloga na način opisa arhivskoga gradiva i potrebu za uvođenjem novoga konceptualnoga modela RiC i u hrvatsku arhivsku praksu.

Ključne riječi: arhivski fond; RiC; Nacionalni arhivski informacijski sustav (NAIS); eArhiv; mrežni katalog; Etnografski muzej u Zagrebu; digitalizacija; obrada arhivskog gradiva

1. Uvod

Pokretanje Nacionalnoga arhivskoga informacijskoga sustava (NAIS), u struci kolokvijalno nazvanoga eArhiv, utvrđeno je Nacionalnim planom oporavka i otpornosti (NPOO) za razdoblje od lipnja 2021. do lipnja 2026. godine,¹ koji je pored arhivske djelatnosti zahvatio sva ekonomska i društvena područja u Hrvatskoj.² Arhivska je služba obuhvaćena u dijelu koji se odnosi na daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave,³ u podpoglavlju *Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva* (C2.2.R3-I2).⁴ Nositelji provedbe programa su Ministarstvo kulture i medija, Hrvatski državni arhiv (HDA), Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, područni državni arhivi i pravosudna tijela. Plan je financiran sredstvima Mehanizma za oporavak i otpornost Europske unije na temelju dogovora Europske komisije, Europskoga parlamenta i europskih lidera, postignutoga u veljači 2021. godine.⁵ Prioritetnim područjem te investicije označena je digitalizacija arhivskoga gradiva pravosudnih tijela i razvoj nacionalnoga arhivskoga informacijskoga sustava (NAIS) te razvoj kapaciteta za pohranu digitaliziranoga arhivskoga gradiva.⁶ Točnije, u dijelu koji se odnosi na C2.2.R3-I2 naveden je plan koji se odnosi na razvoj nacionalnoga

¹ Vlada Republike Hrvatske, "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.," str. 540-542, *Plan oporavka*, srpanj 2021., pristupljeno 6. kolovoza 2025., <https://planoporavka.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Plan%20oporavka%20i%20otpornosti,%20srpanj%202021..pdf>.

² »Nacionalni arhivski informacijski sustav razvijen je i u potpunosti funkcionalan od lipnja ove godine, a kao dio državne informacijske infrastrukture udomljen je u Centru dijeljenih usluga.« "Nacionalni plan oporavka i otpornosti: Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva (C2.2.R3-I2)," *Ministarstvo kulture i medija*, pristupljeno 6. kolovoza 2025., <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-2021-2026/26552>.

³ Poglavlje 2. *Javna uprava, pravosuđe i državna imovina*, podpoglavlje C2.2. *Daljnje unaprjeđenje učinkovitosti javne uprave*. Vlada Republike Hrvatske, "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.," str. 515-548.

⁴ »C2.2.R3-I2 Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva.« Vlada Republike Hrvatske, "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.," str. 540-542. Cilj mu je unaprjeđenje upravljanja dokumentacijom koja nastaje i čuva se kod tijela javne vlasti, pravosudnoga sustava i drugih stvaratelja dokumentarnoga i arhivskoga gradiva, a koji će omogućiti transparentno i odgovorno poslovanje. Više o programu u: "Nacionalni plan oporavka i otpornosti," *Ministarstvo kulture i medija*.

⁵ "EU fondovi: O planu," *Fondovi EU*, pristupljeno 15. srpnja 2025., <https://fondovieu.gov.hr/eu-fondovi>.

⁶ Važno je napomenuti da su podpoglavljem C2.2.R3-I2 obuhvaćena tijela javne vlasti i pravosuđe te drugi stvaratelji dokumentarnoga i arhivskoga gradiva. Usp. Vlada Republike Hrvatske, "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.," str. 540-542; "Potpisan ugovor s tvrtkom Ericsson Nikola Tesla d.d. o javnoj nabavi usluge razvoja nacionalnog arhivskog informacijskog sustava, uključujući testiranje i migraciju podataka, razvoj repozitorija za pohranu digitaliziranog gradiva i razvoj e-usluga," *Ministarstvo kulture i medija*, 30. prosinca 2022., pristupljeno 6. kolovoza 2025., <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/23311>.

arhivskoga informacijskoga sustava i uspostavu mrežne usluge eArhiv, koji bi djelovao u kontekstu državne informacijske strukture povezane s već postojećim e-uslugama.⁷

U sustav NAIS (dalje: eArhiv) tijekom 2024. i 2025. godine migrirani su i u njemu ažurirani podaci o fondovima i zbirkama HDA koji su bili upisani u raniji sustav ARHiNET. Pritom se je pojavila potreba za doradom podataka o gradivu. S obzirom na to da je riječ o zanimljivom primjeru jednoga od fondova čije se gradivo čuva i u HDA i kod aktivnoga stvaratelja, odlučeno je da će fond HR-HDA-512. Etnografski muzej u Zagrebu biti sređen i opisan u eArhivu.

U ovom je radu riječ o načinu obrade arhivskoga gradiva, koji je doživio promjene uslijed usvajanja konceptualnoga modela RiC.⁸ Nakon kratkoga predstavljanja povijesti stvaratelja i sadržaja fonda Etnografski muzej u Zagrebu, opisano je stanje u kojem je fond bio prije sređivanja, a potom i pristup sređivanju, odnosno obradi gradiva. Konačno, prikazano je na koji je način sadržaj fonda unesen u eArhiv.

2. Pregled ranijih arhivskih informacijskih sustava

Rasprave na temu pokretanja arhivskoga informacijskoga sustava u hrvatskoj arhivskoj službi i arhivističkoj literaturi započele su već osamdesetih godina 20. stoljeća, kada su u poslovanje postepeno uvedena računala. Arhivski informacijski sustav kao otvorena tema predstavljen je arhivskoj zajednici 1984. godine člankom Miljenka Pandžića *Arhivski informacijski sistem (AIS) u arhivima SR Hrvatske*.⁹ Tomu je prethodilo usvajanje Zakona o informatičkoj djelatnosti (1977.), Zakona o osnivanju društvenog sistema informiranja i informacijskom sistemu Federacije (1981.), Zakona o javnom informiraju (1982.) i Konceptije izgradnje informacijskog sistema republičkih organa i organizacija SR Hrvatske (1983.).¹⁰ Tijekom 1983. započela je izrada glavnoga projekta republičkoga informacijskoga sustava, a za koordinaciju i provedbu toga posla zadužen je Republički komitet za znanost, tehnologiju i informatiku.¹¹ Pored ideje arhiv-

⁷ Vlada Republike Hrvatske, "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.," str. 540-542.

⁸ Records in Contexts (RiC, "Zapisi u kontekstima") označava prilagodbu suvremenim potrebama korisnika, a njegovi su elementi velikim dijelom ugrađeni u sustav e-Arhiv.

⁹ Miljenko Pandžić, "Arhivski informacijski sistem (AIS), u arhivima SR Hrvatske," *Arhivski vjesnik* 27 (1984): str. 113-134.

¹⁰ Rajka Bućin, *Klasifikacijski sustavi u spisovodstvu uprave: Povijesni razvoj i suvremena stremljenja* (Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2015), str. 222-223. Za više o temi nastanka i razvoja sveobuhvatnoga informacijskoga sustava u Jugoslaviji i Hrvatskoj od 1970-ih do 1990. godine usp. str. 221-228. Prvi projekt apliciranja toga informacijskoga sustava obavljen je u Izvršnom vijeću Sabora i Predsjedništvu SRH 1978. godine, kao dio sustava uredskoga poslovanja.

¹¹ Bućin, *Klasifikacijski sustavi u spisovodstvu uprave*, str. 223.

skoga informacijskoga sustava, počelo se je raspravljati i o pravilima i standardima za njegov rad. Tako je 1986. objavljen članak Damira Zagotte *Standardi u arhivsko-informativnom sistemu*, u kojem navodi da je zadatak arhivskoga informacijskoga sustava (AIS) prikupljanje, obrada i diseminacija podataka kojima se informacije nastoji proslijediti zainteresiranima. AIS bi trebao omogućiti »što bolje, suvremenije i racionalnije (financijski i vremenski) informiranje«. ¹²

Opis arhivskoga gradiva u strukturiranom elektroničkom obliku započet je devedesetih godina 20. stoljeća uvođenjem programskoga paketa Armida, koji je bio namijenjen popisivanju arhivskoga gradiva, tj. opisu pojedinih vrsta gradiva i zbirki. ¹³ Svoja iskustva rada u programskom paketu Armida objavili su Boris Zakošek i Žarko Acinger u članku pod naslovom *Neka iskustva u primjeni programskog paketa 'Armida' na obradi arhivskih fondova*. ¹⁴ Program za opis gradiva primijenili su na fond Riječka kvestura (HR-DARI-53). Programski paket Armida bio je namijenjen analitičkomu opisu gradiva i ograničen na korištenje unutar arhiva, tj. nije bio u javnoj primjeni. ¹⁵

Krajem 20. i početkom 21. stoljeća kreće se s izradom Arhivskoga informacijskoga sustava (ArhIS). Taj informacijski sustav nije zaživio jer se je težište usmjerilo na projekt izrade Pregleda arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske. ¹⁶ Dijelovi sustava ArhIS preuzeti su 2006. godine kao temelj prilikom izrade ARHiNET-a. ¹⁷ ARHiNET je obuhvaćao evidencije u arhivima, smjernice za opis gradiva, evidenciju stvaratelja i imatelja izvan arhiva, normativnu bazu pravnih i fizičkih osoba i digitalizaciju gradiva. ¹⁸ Naglasak je bio na mrežnom pristupu podacima o arhivskom gradivu koje se čuva u svim arhivima na području Hrvatske, kao i gradivu imatelja i stvaratelja u nadležnosti arhivâ. ¹⁹ Jedan od ciljeva sustava bio je da se u mrežni katalog unese što veći broj digitalnih kopija arhivskoga gradiva. Tijekom 2019. godine pokrenut je postupak migracije podataka iz

¹² Damir Zagotta, "Standardi u arhivsko-informativnom sistemu," *Arhivski vjesnik* 28 (1986): str. 177.

¹³ Jozo Ivanović, "Evolucija arhivskog opisa u kontekstu mrežne dostupnosti gradiva," u *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaradić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022), str. 17-18.

¹⁴ Zakošek i Acinger, "Neka iskustva u primjeni programskog paketa 'Armida' na obradi arhivskih fondova," *Arhivski vjesnik* 39 (1996): str. 55-64.

¹⁵ Ivanović, "Evolucija arhivskog opisa u kontekstu mrežne dostupnosti gradiva," str. 17-18.

¹⁶ Ivanović, "Evolucija arhivskog opisa u kontekstu mrežne dostupnosti gradiva," str. 18.

¹⁷ Martina Piškori i Nenad Bukvić, "Arhivi i arhivsko gradivo u nacionalnim planovima i projektima digitalizacije i mrežne dostupnosti kulturne baštine: Stanje i perspektive," u *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaradić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022), str. 48-49.

¹⁸ "O sustavu," *ARHiNET*, pristupljeno 20. travnja 2025., http://arhinet.arhiv.hr/_Pages/OSustavu.aspx.

¹⁹ Tihomir Pleše, "Nacionalni arhivski informacijski sustav: Hrvatska praksa," u *Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista u Zadru: Arhivi u Hrvatskoj (retro)perspektiva*, ur. Silvija Babić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017), str. 128.

sustava ARHiNET u novo programsko rješenje, Hrvatski arhivski informacijski sustav (HAIS), osmišljen kao arhivski informacijski sustav²⁰ koji omogućuje korisnicima i arhivistima mrežni pristup arhivskomu gradivu pohranjenomu u državnim arhivima, kod stvaratelja i posjednika arhivskoga gradiva. Sustavom je osmišljeno i vođenje evidencija u arhivima.²¹ Hrvatski arhivski informacijski sustav napušten je oblikovanjem novoga Nacionalnoga arhivskoga informacijskoga sustava (NAIS), u koji su preuzeti u njemu postojeći podatci.²²

3. Promjene u zakonskom okviru

Dostupnost arhivskoga gradiva i pristup informacijama koje gradivo sadržava usko su u vezi s opisom, digitalizacijom i objavom gradiva unutar mrežnoga kataloga. Temelji koji su zadani u ranijim programima za digitalizaciju arhivskoga gradiva od 2005. godine,²³ kao i pojava digitalnih sustava i stavljanje općega težišta na digitalno poslovanje, utjecali su na potrebu za promjenom Zakona o arhivskom gradivu i arhivima. Godine 2018. donesen je novi Zakon o arhivskom gradivu i arhivima (NN 61/2018, 98/2019, 114/2022, 36/2024), u kojem se ističe kako je jedna od najvažnijih zadaća arhivskih ustanova i arhivistâ povećanje dostupnosti i iskoristivosti informacija sadržanih u javnom dokumentarnom i arhivskom gradivu, kao i omogućavanje stvaranja, čuvanja i pretvorbe dokumentarnoga i arhivskoga gradiva u digitalni oblik.²⁴ Zakonom je određen i način na koji se mogu osigurati i regulirati dostupnost, pretvorba i korištenje arhivskoga gradiva.

Pored zakona, donesen je i Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva (NN 105/2020), kojim su definirani uvjeti i postupci čuvanja, zaštite, obrade, pretvorbe i korištenja arhivskoga gradiva u digitalnom obliku, tj. u vidu mrežnoga kataloga. Pravilnikom su definirani zahtjevi za informacijski sustav za upravljanje gradivom, kao i korištenje podataka sadržanih u tom

²⁰ »Pretraživanje arhivskog gradiva je najbolje započeti putem nekadašnjeg ARHiNET-a odnosno nacionalnog arhivskog informacijskog sustava (NAIS), danas preimenovanog u HAIS, Hrvatski arhivski informacijski sustav. HAIS je 'mrežni informacijski sustav instaliran na središnjem mrežnom poslužitelju i dostupan s bilo kojeg mjesta putem interneta'.« Manuela Grgat, "Pohrana mrežnih sjedišta hrvatskih narodnih knjižnica u web arhivima" (diplomski rad, Sveučilište u Zadru, 2023), str. 3. Usp. "Nacionalni arhivski informacijski sustav," *Hrvatski državni arhiv*, pristupljeno 15. srpnja 2025., <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Istra%20C5%BEite-gradivo/NAIS>.

²¹ Grgat, "Pohrana mrežnih sjedišta hrvatskih narodnih knjižnica," str. 3-4.

²² Piškor i Bukvić, "Arhivi i arhivsko gradivo u nacionalnim planovima," str. 48.

²³ Za više o ranijim programima za digitalizaciju gradiva usp. Piškor i Bukvić, "Arhivi i arhivsko gradivo u nacionalnim planovima," str. 48-49.

²⁴ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima, NN 61/2018, 68/2019, 114/2022, 36/2024, čl. 2.

informacijskom sustavu.²⁵ Zakon o arhivskom gradivu i arhivima u konačnici je omogućio usvajanje Nacionalnoga plana razvoja arhivske djelatnosti (2020.-2025.).²⁶

4. Promjene u normama i konceptima za opis gradiva

International Council on Archives (ICA, “Međunarodno arhivsko vijeće”) 2012. godine osnovalo je Expert Group on Archival Description (EGAD, “Stručna grupa za arhivski opis”) radi revizije i nadogradnje postupaka obrade arhivskoga gradiva, s mandatom od četiri godine. EGAD je u rujnu 2016. objavio novi model opisa *Records in Contexts – Conceptual Model* (RiC-CM) te predvidio izradu *Records in Contexts – Ontology* (RiC-O).²⁷ ICA je u prosincu 2023. objavila 1.0 verziju RiC-a, za koju su predviđena četiri dijela, od kojih su objavljena tri: uvod *Foundations of Archival Description* (RiC-FAD); *Conceptual Model* (RiC-CM); *Ontology* (RiC-O). Oni čine cjelovitu verziju prvih triju glavnih dijelova RiC-a.²⁸ Prema mrežnoj objavi na stranicama ICA-e iz prosinca 2023. godine EGAD radi na stvaranju četvrtoga dijela predviđenoga naslova *Application Guidelines* (RiC-AG, “Smjernice za primjenu”).²⁹ Tri objavljena dokumenta predstavljaju cjelinu koja omogućava nov način opisa. Uvodni dio (RiC-FAD) ukazuje na temeljnu svrhu i načela opisa arhivskoga gradiva.³⁰ Odnosi se na shvaćanje gradiva te propituje i iznosi potrebu za redefiniranjem načela provenijencije, pri čemu ne odbacuje tradicionalno shvaćanje toga načela, nego se usmjeruje na njegovo šire shvaćanje.³¹ Prilikom propitivanja načela provenijencije, daje osvrt na načela poštivanja fonda (franc. *respect des fonds*) i prvotnoga reda (engl. *respect for original order*). Za navedena načela zaključuje da je riječ o arhivističkim načelima, a ne o načelima upravljanja spisima (engl. *records management principles*). Zatim navodi da su oba načela retrospektivna, budući da su u izvornom kontekstu

²⁵ Pravilnik o upravljanju dokumentarnim gradivom izvan arhiva, NN 105/2020.

²⁶ “Nacionalni plan razvoja arhivske djelatnosti za razdoblje 2020.-2025. Zagreb, studeni 2019.,” str. 2-5, *Ministarstvo kulture*, pristupljeno 20. travnja 2025., <https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20arhivske%20djelatnosti%202020.-%202025.pdf>.

²⁷ Arian Rajh, “Arhivističke (informatičko-informacijske) tehnologije: procjene i preporuke,” u *Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista u Zadru: Arhivi u Hrvatskoj (retro)perspektiva*, ur. Silvija Babić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017), str. 431.

²⁸ International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model: Version 1.0: November 2023,” *International Council on Archives*, studeni 2023., pristupljeno 6. kolovoza 2025., https://www.ica.org/app/uploads/2024/01/ric-cm-1.0_0.pdf.

²⁹ International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model.” Izrazi na hrvatskom jeziku su preuzeti iz članka: Arian Rajh, “Preporuke uz novu inačicu METS norme i normu opisa ‘Zapisi u kontekstima,’” u *Radovi 54. savjetovanja hrvatskih arhivista: Utjecaj digitalizacije na arhivsku praksu*, ur. Radoslav Zaričić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2023), str. 140.

³⁰ International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model,” str. 1.

³¹ Rajh, “Preporuke uz novu inačicu METS norme,” str. 140.

nastanka i korištenja gradiva bila organizirana na način koji je odgovarao njegovim stvarateljima i posjednicima.³² Govoreći o odnosu RiC-a prema načelu provenijencije, koji je objašnjen u RiC-FAD, Arian Rajh ukazuje na to da arhivske jedinice mogu imati više provenijencija i mogu biti složenije od njihova prikaza izrađenoga uz pomoć ISAD(G) norme.³³ Također, ukazuje i na činjenicu da RiC podrazumijeva višedimenzionalan opis (suprotno ISAD(G)-u koji se temelji na višerazinskom opisu)³⁴ na način da se mogu rabiti opisi zapisa različite provenijencije, koja se nužno ne treba preklapati s provenijencijom svih zapisa unutar nekoga fonda.³⁵ Prema Rajhu u odnosu na ISAD(G), kojemu je u glavnom fokusu izrada obavijesnih pomagala, RiC daje naglasak zasebnom opisu pojedinih entiteta. Oni se mogu "umrežiti" uporabom povezanih podataka, i tako se mogu prikazati složeni odnosi arhivskoga gradiva koje se čuva u arhivima, kod stvaratelja i drugih osoba, lokacija i entiteta.³⁶ RiC-CM je konceptualni model koji se fokusira na intelektualnu identifikaciju i opis zapisa, osoba koje su ih stvorile i koristile te aktivnosti osoba koje su ih čuvale i posjedovale.³⁷

Prema objavljenom dokumentu ICA-e *Records in Contexts: Conceptual model: Version 1.0* iz prosinca 2023., RiC-CM obuhvaća četiri postojeće norme za opis u cjelini koja inkorporira temeljne opisne entitete, svojstva i atribute tih entiteta i osnovne relacije između entiteta.³⁸ Obuhvaćene su norme: *General International Standard Archival Description (ISAD(G))* ("Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva"); *International Standard Archival Authority Record for Corporate Bodies, Persons, and Families (ISAAR(CPF))* ("Međunarodna norma arhivističkoga normiranog zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji"); *International Standard for Describing Functions (ISDF)* ("Međunarodna norma za opis funkcija"); *International Standard for Describing Institutions with Archival Holdings (ISDIAH)* ("Međunarodna norma za opis ustanova s arhivskim gradivom").³⁹ Također, u tekstu se ukazuje na to da RiC naglašava intelektualni opis i kontekst zapisa, jer su fizički (analogni) i digitalni zapisi predstavljeni u

³² International Council on Archives. "Records in Contexts: Foundations of Archival Description: Version 1.0," *International Council on Archives*, studeni 2023., pristupljeno 6. kolovoza 2025., <https://www.ica.org/app/uploads/2023/12/RiC-FAD-1.0.pdf>, str. 5.

³³ Rajh, "Preporuke uz novu inačicu METS norme," str. 140.

³⁴ Međunarodno arhivsko vijeće, "ISAD (G): Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva: Drugo izdanje," *International Council on Archives*, 2001., pristupljeno 6. kolovoza 2025., https://www.ica.org/app/uploads/2024/01/isad_g_2_edition_hr.pdf, str. 12.

³⁵ Rajh, "Preporuke uz novu inačicu METS norme, str. 140-141.

³⁶ Rajh, "Preporuke uz novu inačicu METS norme, str. 146.

³⁷ International Council on Archives, "Records in Contexts: Conceptual model," str. 1.

³⁸ »RiC-CM replaces these four standards in one overarching standard. It incorporates from them the core descriptive entities, the properties or attributes of these entities, and the essential relations between the entities.« International Council on Archives, "Records in Contexts: Conceptual model," str. 2.

³⁹ International Council on Archives, "Records in Contexts: Conceptual model," str. 1-2.

raznim oblicima.⁴⁰ Konceptualni model RiC-a ne donosi normu ni skup pravila za oblikovanje sadržaja opisa, implementaciju specifikacija za upravljanje zapisima i javni pristup sustavima, ni model za fizičko upravljanje zapisima, nego podupire okvir za razvoj komponenti za takvo upravljanje, te ne uključuje komunikaciju ili razmjenu normi.⁴¹ RiC je odmak od “tradicionalne” izrade obavijesnih pomagala, on je opseg entiteta, svojstava (karakteristika entiteta) i odnosa u arhivskom opisnom kontrolnom sustavu (engl. *descriptive control system*), koji može predstaviti i prilagoditi podatke korisnicima.⁴²

Ontologija norme Zapisi u kontekstima (RiC-O), nakon RiC-CM čini drugi stupanj konceptualizacije arhivističke domene i entiteta.⁴³ Služi se jezikom OWL⁴⁴ i sastoji se od klasa (stvar, kao krovna klasa, ima kao pripadajuće podklase: agent, koncept, događaj, količina, jedinica gradiva, odnos i drugo) i svojstava (koja mogu biti objektna i podatkovna).⁴⁵ Arian Rajh navodi da je cilj ontologije konceptualizirati nužne podatke i ostaviti korisnicima da oblikuju individuale usklađene s ontologijom.⁴⁶ Zatim u zaključku RiC-O naziva funkcionalnom ontologijom, prema kojoj se mogu raditi opisi, pogodni za daljnju računalnu obradu i računalno izvođenje novih informacija.⁴⁷

5. Preporuke za novi opis gradiva

S pojavom novoga zakonskoga okvira koji se oslanja na potrebe i unaprjeđenje digitalizacije društva i preporukama vezanim za novi model za opis entiteta Zapisi u kontekstima (RiC) učinjen je odmak od tradicionalnoga opisa gradiva. Navedeno je potaknulo novi pogled na opis gradiva, koji treba biti prilagođen potrebama mrežnoga kataloga. Osnovni uvjet kod opisa gradiva u mrežnom katalogu postupak je pronalazjenja, koji treba biti pregledan, kratak, pouzdan i intuitivan. U tom smislu teži se da hijerarhijske strukture gradiva, koje se oblikuju u postupku arhivističke obrade, budu jasne i logične.

⁴⁰ International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model,” str. 2.

⁴¹ International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model,” str. 2.

⁴² International Council on Archives, “Records in Contexts: Conceptual model,” str. 9.

⁴³ Arian Rajh, “RIC-O: Što je to?: Implicitno znanje iz gradiva i nepredvidivost njegova korištenja,” u *Radovi 55. savjetovanja hrvatskih arhivista: Arhiv – kolektivni identitet i osobna sjećanja*, ur. Radoslav Zaradić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2024), str. 125.

⁴⁴ *Web Ontology Language* (OWL) je standardni mrežni jezik najviše razine čija je uloga opisati značenje terminologije koja se koristi u mrežnim dokumentima. Sean Bechhofer, “OWL: Web Ontology Language,” *Springer Nature Link*, 2009., pristupljeno 6. kolovoza 2025., https://link.springer.com/rwe/10.1007/978-0-387-39940-9_1073.

⁴⁵ Rajh, “RIC-O: Što je to?,” str. 125-126.

⁴⁶ Rajh, “RIC-O: Što je to?,” str. 129.

⁴⁷ Rajh, “RIC-O: Što je to?,” str. 143.

Kod opisa gradiva preporuka je da se izbjegava opis s nižim i razgranatijim jedinicama, jer one korisnicima mogu otežati pretraživanje.⁴⁸ Smanjivanje broja hijerarhijskih razina arhivskoga gradiva u preporuci je *Digital Cataloguing Practices* Nacionalnoga arhiva u Londonu, u kojoj je dana uputa da se kod opisa koriste samo razine *fond*, *serija* i *predmet*, a podserije i pod-podserije treba izbjegavati.⁴⁹ Sličnu preporuku nalazimo u Uputama za opis gradiva koje je objavio HDA, u kojem je navedeno sljedeće: »U praksi treba težiti tomu da se gradivo opisuje na manje razina, koliko je nužno za opis konteksta i za postizanje zadovoljavajuće razine ekonomičnosti u opisu.«⁵⁰ Međutim, gradivo obrađeno na taj način trebalo bi sačuvati svoj kontekst i hijerarhiju pravnoga subjekta ili osobe. Hijerarhijska struktura u slučaju upravnih tijela i drugih pravnih subjekata predstavlja i prikazuje način poslovanja stvaratelja. Pomoću dobro objašnjene i jasne hijerarhijske strukture olakšava se pronalaženje pojedinoga predmeta u strukturi, ali i stvaranje cjelovitoga konteksta o osobi, grupi i zajednici koja se opisuje.⁵¹ Kontekstualni opis gradiva uz hijerarhijski opis pokriva administrativnu i stvarateljevu povijest zapisa i metapodataka.⁵²

6. Povijesni pregled rada Etnografskoga muzeja u Zagrebu od 1919. do 1951. godine

Počeci rada Etnografskoga muzeja u Zagrebu povezani su s osnutkom Hrvatskoga narodnoga muzeja u Zagrebu 1918. godine osnivanjem odjela.⁵³ Osnutku Etnografskoga odjela prethodila je kupnja vrijedne zbirke tekstila pučkoga kućnoga obrta i crkvenih predmeta Salamona Bergera, koji je tijekom četrdeset godina prikupio velik broj predmeta etnološke važnosti.⁵⁴

⁴⁸ Ivanović, "Evolucija arhivskog opisa," str. 23. Usp. "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv, prosinac 2024.

⁴⁹ The National Archives, "Digital Cataloguing Practices of The National Archives," *The National Archives*, ožujak 2017., pristupljeno 20. travnja 2025., <https://cdn.nationalarchives.gov.uk/documents/digital-cataloguing-practices-march-2017.pdf>, str. 10.

⁵⁰ "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv, str. 4.

⁵¹ Magnus Berg, "A 'Major Technological Challenge': Multi-level Description and Online Archival Databases," *Emerging Library and Informational Perspectives* 4 (2021): str. 72.

⁵² Jone Garmendia, "Digital Description and Metadata at the National Archives: Digital Strategy," U *Trust and Understanding: the value of metadata in a digitally joined-up world*, ur. Roman Depoortere i dr. (Bruxelles: Archives et Bibliothèques de Belgique), str. 106.

⁵³ Zakonom o uredjenju Hrvatskog narodnog muzeja u Zagrebu od 26. lipnja 1918. godine, osnovani su zoološki, mineraloško-paleografski, geološko-paleontološki i arheološko-historijski odjel. *Zbornik zakona i naredaba za Hrvatsku i Slavoniju, 1918. godina: Komad I-XVII: Br. 1-136* (Zagreb: Tisak Zemaljske tiskare, 1919), str. 209-912.

⁵⁴ Vladimir Tkalčić, kustos u Narodnom muzeju, vrijednost te zbirke tada je procijenio na 600.000 kruna. Hrvatsko-slavonski zemaljski erar zbirku je kupio na temelju ugovora sastavljenoga 5. travnja 1919. godine. HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Nabava Bergerove zbirke, br. 2/1919. (kut. 1).

Kupnjom vrijednih predmeta u sklopu Arheološko-historičkoga odjela Narodnoga muzeja osnovana je Zbirka Salamon Berger. Zbog pomanjkanja prostora Narodnoga muzeja u Opatičkoj ulici,⁵⁵ zbirka je isprva bila smještena u zgradi Muzeja za umjetnost i umjetni obrt, na adresi Wilsonov trg br. 8 (drugi kat).⁵⁶ Kupnja zbirke potaknula je potrebu za objedinjavanjem s ostalim vrijednim etnološkim zbirkama u jednoj ustanovi. Zato je 22. listopada 1919. godine donesena Naredba o osnivanju Etnografskoga odjela Hrvatskoga narodnog muzeja.⁵⁷ Tom naredbom Salamonu Bergeru povjerena je uprava Etnografskoga odjela Hrvatskoga narodnog muzeja kao počasna služba. Naredbom je pozvano ravnateljstvo Muzeja za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu da Etnografskomu odjelu ustupi predmete koje su u drugim odjelima i muzejima, a koji po svojoj naravi imaju etnografsku vrijednost.⁵⁸ Tada u muzej ulaze slijedeće zbirke: etnografska zbirka Arheološko-historičkoga odjela Hrvatskoga narodnog muzeja, etnografska zbirka Muzeja za umjetnost i umjetni obrt Kraljevske zemaljske obrtne škole u Zagrebu, etnografska zbirka ustupljena u pohranu Etnografskomu odjelu iz Hrvatskoga školskog muzeja Hrvatskog pedagoško-književnoga zbora u Zagrebu i etnografska zbirka nabavljena iz Muzeja Trgovinsko-obrtne komore u Zagrebu.⁵⁹ Nakon osnutka odjela, muzejske zbirke smještene su u kupljene prostore Trgovinsko-obrtne komore na Mažuranićevom trgu u Zagrebu.⁶⁰

⁵⁵ "Narodni Muzej," *Hrvatska enciklopedija*, pristupljeno 10. travnja 2025., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/narodni-muzej>.

⁵⁶ HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Nabava Bergerove zbirke, br. 2/1919. (kut. 1).

⁵⁷ Naredba o osnivanju Etnografskog odjela Hrvatskog narodnog muzeja, NN 37605/1919. Usp. HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Etnografski Hrvatskog narodnog muzeja, osnutak te imenovanje uprave, br. 7/1919. (kut. 1). Etnografski odjel se je izdvojio kao muzej 1931. godine, a na spisima je počeo koristiti pečat s natpisom Hrvatski narodni etnografski muzej u Zagrebu.

⁵⁸ HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Etnografski odjel Hrvatskog narodnog muzeja, osnutak te imenovanje uprave, br. 7/1919. (kut. 1).

⁵⁹ Gorjanka Horjan, "Ritualni obljetnica – 100 godina Etnografskog muzeja u Zagrebu: kako oblikovati budućnost temeljenu na tradiciji," *Informatica museologica* 50 (2019): str. 8; "Etnografski muzej Zagreb," *Hrvatska enciklopedija*, pristupljeno 9. travnja 2025., <https://www.enciklopedija.hr/clanak/etnografski-muzej-zagreb>.

⁶⁰ Nakon osnutka muzeja, počela se je razmatrati mogućnost da se on s drugoga kata Muzeja za umjetnost i umjetni obrt premjesti u prostorije muzeja Trgovinsko-obrtne komore (na adresu Zrinski trg br. 3). Nakon što je Kraljevska vlada od Trgovinsko-obrtne komore kupila zgradu za muzej, a s tom kupnjom i preuzela muzejsku zbirku Komore, Etnografski odjel smjestio se je na prvom katu zgrade. Nakon što je Pučko odjevno povjerenstvo, koje je bilo smješteno u prizemlju zgrade, iselilo, muzeju su dodijeljene prostorije u lijevom krilu, a u desnom su bile smještene prostorije radničke konzumne zadruge Naprijed. Etnografski muzej dugi je niz godina vodio pravne sporove s Trgovinsko-obrtnom komorom oko vlasništva nad zgradom. HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Prostorije Etnografskog odjela Narodnog muzeja u Zagrebu, br. 99/1921. (kut. 1). Ugovor s trgovinsko-obrtnom komorom glede preuzeća zbirke njezina muzeja te namjena muzejskih prostorija, br. 20/1921. (kut. 1); "Zgrada etnografskog muzeja," *Zagrebački dnevnik* 5 (5. studenoga 1921): str. 3.

Isprva je muzej bio organiziran kao samostalni državni institut koji uživa redovite dotacije iz državne blagajne za prikupljanje predmeta, znanstvena istraživanja i izdavanje znanstvenih publikacija.⁶¹ Bio je neposredno podređen Ministarstvu prosvjete u Beogradu. Na čelu muzeja bio je direktor (upravitelj), a stručno osoblje činili su kustosi. Tu je bilo i pomoćno stručno i manipulativno osoblje, računarski činovnik i namješteni služitelj.⁶² U sklopu muzeja među prvim odjelima osnovan je Odjel za pučku muziku 1920. godine na prijedlog Božidara Širole.⁶³ Zatim je osnovan Ilustrovani odsjek za prikupljanje, čuvanje i obradu fotografskih negativna, kopija drugih fotografskih snimaka i slikovnoga gradiva uopće, Odsjek za sociologiju i psihologiju sela i Antropološki odsjek.⁶⁴ U sklopu muzeja uspostavljen je 1945. Institut za narodnu umjetnost i narodne plesove. Od 1977. do 1989. djelovao u okviru Instituta za filologiju i folkloristiku kao Zavod za istraživanje folklor.⁶⁵

Muzej je obavljao i nadzor nad Zbirkom grada Zagreba. U sklopu svoje djelatnosti, kao stručna ustanova na polju etnologije, u suradnji s Gradskim poglavarstvom u Zagrebu – Tržnim odsjekom, obavljao je nadzor nad prodajom narodnih rukotvorina na Jelačićevu trgu u Zagrebu. Osobe koje su planirale prodavati svoje ručne radove bile su dužne poslati muzeju primjerak ručnih radova na uvid. Nakon što se je ustanovilo da su pregledane rukotvorine ručni rad, a ne industrijski, muzej je davao odobrenje za prodaju narodnih rukotvorina.⁶⁶

⁶¹ *Narodna starina, Zbirka jugoslavenskih ornamenata, Etnološka spomenica, Etnološka biblioteka i Vjesnik Etnografskog muzeja*. Muzej je uglavnom u svojim publikacijama objavljivao stručna djela svojih zaposlenika i povjerenika. HR-HDA-512. EMZ, 8. Izdavačka djelatnost muzeja (kut. 27).

⁶² HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Nacrt uredbe o ustrojstvu muzeja Kraljevine SHS iz 1924, br. 208/1924 (kut. 1).

⁶³ HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Nacrt za osnutak Odjeljenja za pučku muziku u Etnografskom Muzeju u Zagrebu, br. 8/1920. (kut. 1); Božidar Širola i Milovan Gavazzi, Muzikološki rad Etnografskog muzeja u Zagrebu od osnutka do konca 1929., *Narodna starina* 10, br. 25 (1931): str. 3-4.

⁶⁴ Unutarnji ustroj odjela i odsjeka muzeja mijenjao se je kroz razdoblja. HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, Nacrt uredbe o ustrojstvu muzeja Kraljevine SHS iz 1924, br. 208/1924. (kut. 1).

⁶⁵ HR-HDA-512. EMZ, 1.1. Institut za narodnu glazbu i narodne plesove pri Etnografskom muzeju u Zagrebu, Odluka o osnutku i smještaju Instituta za narodnu glazbu i narodne plesove i njegovo smještanje u prostoriju Hrvatskog autorskog društva, br. 78/1945. (kut. 14), Odluka o osnivanju instituta za narodnu glazbu. Institut za narodnu glazbu i narodne plesove pri Etnografskom muzeju u Zagrebu, br. 99/1945. (kut. 14).

⁶⁶ HR-HDA-512. EMZ, 10. Prodaja narodnih rukotvorina, nadzorni poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu, Podatci o kućevnoj industriji u Zagrebu. Prodaja narodnih rukotvorina, br. 179/1924. (kut. 14).

7. Preuzimanje arhivskoga gradiva fonda Etnografski muzej u Zagrebu

Gradivo fonda Etnografski muzej u Zagrebu od stvaratelja je u Hrvatski državni arhiv preuzimano u više navrata. Prvo preuzimanje izvršeno je po službenoj dužnosti 1968. godine, zbog pomanjkanja prostora u Muzeju i pokretanja radova na adaptaciji zgrade Muzeja. Tom prilikom preuzeto je 27 knjiga (većim dijelom računovodstvenih, tj. blagajničkih knjiga) i 65 fascikala spisa (potonjih 57 kutija, tj. 5,7 dužnih metara gradiva), iz razdoblja 1919.-1951. Prilikom preuzimanja sastavljen je zapisnik o preuzimanju i popis preuzetoga gradiva.⁶⁷ Preuzeto gradivo iz razdoblja 1918.-1945. nakon preuzimanja nije bilo izlučivano. Prema zaključcima Arhiva Hrvatske, razlog za to bila je činjenica da ne postoje odgovarajuće financijske knjige iz toga razdoblja, kao ni knjiga inventara, na osnovi kojih bi se mogao dobiti uvid u financijsko poslovanje Muzeja. Zaključeno je da blagajnička dokumentacija 1918.-1945. pruža uvid u podatke o nabavi muzejskih eksponata, suradnji Muzeja s raznim ustanovama, otkupnim cijenama eksponata, prinađležnostima radnika i dr. Također, za navedeno razdoblje ne postoje odgovarajuća izvješća o radu Muzeja, kao što je to bio slučaj i s razdobljem od 1945. do 1951. godine.⁶⁸

Drugo preuzimanje arhivskoga gradiva po službenoj dužnosti bilo je 1989. godine, prilikom kojega je preuzeto fonografsko gradivo (fonografi, pojačala i 115 fonografskih ploča) i pripadajuća tehnička oprema nastala radom muzeja od 1923. do 1931. godine.⁶⁹ Arhivsko gradivo koje je preuzeto u HDA osnovno je sređeno 1996. godine.

8. Priprema gradiva Etnografskoga muzeja u Zagrebu za eArhiv

Arhivski fond Etnografski muzej u Zagrebu grubo je sređen 1996. godine, a tada je napravljen i tehnički popis spisa i knjiga. Spisi su bili razvrstani u dvije skupine, tj. opće spise i računovodstvenu dokumentaciju, uloženi po tekućem broju u košuljice, očišćeni od metalnih dijelova (spajalica, pribadača i sl.) i stavljeni u arhivske kutije. Cjelina Opći spisi (1918.-1946.) ukupno je sadržavala 29 kutija, a cjelina Financijska dokumentacija (1918.-1950.) 27 kutija spisa. Pored tih spisa, popisana je, numerirana i složena ukupno 31 knjiga iz razdoblja

⁶⁷ Pismohrana HDA, Zapisnik o primopredaji građe Etnografskog muzeja u Zagrebu (sastavljen 17. srpnja 1968.) br. 75, 3/C-464/1 (22. srpnja 1968.).

⁶⁸ Pismohrana HDA, Zapisnik o primopredaji građe Etnografskog muzeja u Zagrebu (sastavljen 17. srpnja 1968.) br. 75, 3/C-464/1 (22. srpnja 1968.).

⁶⁹ Nije navedeno gdje se spomenuto gradivo i predmeti čuvaju. Iz Zapisnika o preuzimanju razvidno je da gradivo nikada nije bilo dio fonda. Zapisnikom je zabilježen samo postupak preuzimanja. Pismohrana HDA, Zapisnik o preuzimanju arhivskog gradiva između Etnografskog muzeja u Zagrebu i Arhiva Hrvatske, Zagreb, sastavljen 26. svibnja 1989., KLASA: 612-06/90-01/05, UR. BROJ 565-10-89-3.

1923.-1951., uglavnom blagajnički dnevnic, kontrolnici kredita i rashoda, dnevnic dotacija i dr. Ukupno količina gradiva iznosila je 6,6 dužnih metara. Opći podatci o arhivskom fondu i gradivu upisani su 2007./2008. u javni digitalni katalog ARHiNET (*Slika 1*).⁷⁰

The screenshot shows the ARHiNET website interface. At the top, there are navigation tabs: POČETNA, STVARATELJI, O SUSTAVU, and POMOC. The main header features the text 'Arhivsko gradivo' in red, a Facebook icon, and a 'Povratak' button. The logo for 'nacionalni arhivski informacijski Sustav' is in the top right. The main content area displays details for the 'HR-HDA-512 - Etnografski muzej (fond)'. The details include: Naziv: Etnografski muzej (fond); Signatura: HR-HDA-512; Imatelj: Hrvatski državni arhiv; Skraćeni nazivi: EM/Z (hrvatski); Razdoblje: 1918 - 1951; Arhivske jedinica: 6.60 d/m; Tehničke jedinica: 31 knj. ; 56 kut.; Odgovornost: Etnografski muzej Zagreb (stvaratelj) (1918); Povijest jedinice: Gradivo je preuzeto u više navrata od Etnografskog muzeja, po službenoj dužnosti. Godine 1968. preuzeto je 27 knjiga i 65 fascikala spisa (knj. akvizicija br. 10/1968), a 1990. tehnička pomagala: fonografi, pojačala i slično (akv.br. 2/1990). Sadržaj jedinice: Gradivo fonda obuhvaća korespondenciju s pravnim i fizičkim osobama, ponude za predaju eksponata, molbe za nabavu materijala, obavijesti i sl. (1918-1946), financijske dokumente (1918-1950), pokazatelje posjeta Etnografskom muzeju (1946-1948), blagajničke i računovodstvene knjige: blagajničke dnevnicke (1923-1944), dnevnik primljenih suma po privremenim priznanicama iz 1934, partijski primljenih suma po privremenim priznanicama (1934-1936), dnevnik nabavki (1947-1950), knjigu o nabavljenom i izdatom potrošnom materijalu (1930-1940), knjigu potrošnog materijala (1940-1947), kontrolnik kredita i rashoda (1933-1950), kontrolnik osoblja (1933-1947), dnevnik banovinskih dotacija (1930-1941), dnevnik pripomoći za zbirku grada Zagreba (1933-1941), dnevnik ulaznica (1932-1941), knjigu za prijem amaneta (1932-1946), knjigu za predaju amaneta (1932-1944), štrance (1930-1931), dnevnik tuđeg i prolaznog novca (1930-1931), dnevnik nabavaka kancelarijskog materijala i inventara (1929), knjigu blagajne (1947-1951), dnevnik primitaka i izdataka (1926-1933), raspored kredita (1926-1933), edicije Pripomoćnog fonda (1942-1945). Vrste medija: Papir; Vrste grade: spisi ; knjige.

Slika 1. Prikaz fonda Etnografski muzej u Zagrebu u sustavu ARHiNET (opis razine fonda)

Prije obrade i sređivanja arhivskoga gradiva napravljen je nasumičan pregled sadržaja pojedinih arhivskih kutija s obzirom na to da sadržaj spisa u kutijama nije bio poznat. Nakon toga ustanovljeno je da je u cjelini Opći spisi dokumentacija vezana za opće i stručne poslove Muzeja (prikupljanje gradiva, obrada gradiva, znanstveni rad, izložbe, posjeti muzeju), a da financijska dokumentacija sadržava gradivo isključivo o financijskom poslovanju Muzeja, u kojem se mogu pronaći vrijedni podatci o kupnji, posudbi muzejskih predmeta i dr. Imajući u vidu navedeno, kao i odluku iz zapisnika o preuzimanju gradiva iz 1968. godine, ustanovljeno je da će se financijska dokumentacija nastaviti čuvati, ali da će zbog velike količine (27 kutija) morati biti razvrstana na niže jedinice opisa, podserije i eventualno pod-podserije.

⁷⁰ "Etnografski muzej (fond)," ARHiNET, pristupljeno 10. travnja 2025., http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=1_4443.

Nakon uvida u stanje arhivskoga gradiva, pristupljeno je izradi plana sređivanja. Prilikom izrade plana sređivanja, rekonstruirano je uredsko poslovanje Muzeja za razdoblje koje obuhvaća predano arhivsko gradivo od 1919. do 1951. godine. U tom razdoblju poslovanje je bilo organizirano na način da su spisi vođeni prema glavnomu urudžbenomu zapisniku po tekućem broju upisa u godini. Spisi nisu sadržavali oznake ustrojbenih jedinica (odjela i odsjeka). Promjene koje su se zbile od 1919. do 1941. na upravno-političkom planu nisu bitno utjecale na poslovanje Muzeja kao institucije. Poslovanje muzeja od 1941. do 1945. odvijalo se je prema Općemu poslovnomu redu, koji je stupio na snagu 1941. godine i koji se je nadovezao na ranije propise.⁷¹ Takvo poslovanje trajalo je sve do 1957. godine, kada je donesena Uredba o uredskom poslovanju.⁷² Na spisima iz vremena kraja NDH (svibanj 1945.) i prijelaza u Federalnu Državu Hrvatsku za preuzeto gradivo došlo je do promjena u urudžbenom broju i nazivu, tako da se u malim rasponima vide dvostruki urudžbeni brojevi s različitim mjesecima u godini, što ukazuje na otvaranje novoga urudžbenoga zapisnika i ponovno vođenje spisa po tekućem broju u godini.

S obzirom na to da urudžbeni zapisnici i kazala nisu predani zajedno s gradivom, ideja o komadnom popisivanju gradiva učinila se je praktičnom radi uspostavljanja bolje kontrole nad gradivom. Drugi razlog bio je omogućavanje bolje preglednosti, lakšega korištenja i buduće pripreme gradiva za digitalizaciju. Jedan od glavnih uvjeta kod izrade plana sređivanja bilo je pripremanje popisa za unošenje u *eArhiv* (2024.-2025.), prema novomu modelu *Records in Contexts* (RiC) za opis gradiva i Uputama za opis gradiva (dalje u tekstu Upute), koje je pripremio Hrvatski državni arhiv. S obzirom da RiC ne donosi konkretne upute za opis arhivskoga gradiva, nego potiče stvaranje normi i pravila za sastavljanje ili oblikovanje opisnoga sadržaja (*descriptive content*),⁷³ korištene su preporuke iz Uputa, koje su kao preporuka za opis donesene na nacionalnoj razini, i u kojima su navedene smjernice i primjeri za »oblikovanje identifikacijskih i glavnih elemenata metapodataka u opisu dokumentarnog i arhivskog gradiva.«⁷⁴ Upute navode da su obvezne razine opisa fond/zbirka i predmet/dokument, ali ako je nužno uvesti i druge razine zbog boljega razumijevanja konteksta, mogu se dodati podrazine serija i eventualno podserija. Prema Uputama serije ne treba dijeliti na niže razine, ako to ne traži velik broj spisa, pojedinačni dokumenti i raznolikost gradiva.⁷⁵ Preporuka je da podserije i pod-podserije treba izbjegavati zbog toga

⁷¹ Usp. Bućin, *Klasifikacijski sustavi u spisovodstvu uprave*, str. 170-171.

⁷² Uredba o uredskom poslovanju, SL 50/1957.

⁷³ International Council on Archives, "Records in Contexts: Conceptual model," str. 2.

⁷⁴ "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv, str. 3.

⁷⁵ "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv, str. 3.

što »velik broj razina može otežati upravljanje katalogom i smanjiti preglednost podataka«. ⁷⁶

Prema navedenim preporukama odlučeno je da će se cjelina Opći spisi, koja je činila polovicu fonda, zbog pojedinačnih dokumenata u seriji vezanih za različite funkcije (poslove) koje je Muzej obavljao, podijeliti na niže jedinice. Razvrstavanje takvih cjelina provedeno je na temelju prepoznavanja različitih vrsta poslova koje je stvaratelj obavljao. ⁷⁷ Prema tomu izrađen je plan sređivanja koji objedinjuje osnovna načela grupiranja: funkcionalno, tematsko i grupiranje prema vrsti dokumenata. ⁷⁸ Planom sređivanja osmišljeno je dvanaest serija:

1. Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom u Zagrebu (1918.-1946.),
2. Rad i radni odnosi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1947.),
3. Poslovna korespondencija Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1946.),
4. Imenovanja i rad povjerenika Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1935.),
5. Muzejski poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1918.-1946.),
6. Posjeti i stručna vodstva Etnografskim muzejom u Zagrebu (1923.-1948.),
7. Izložbe Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1946.),
8. Izdavačka djelatnost Etnografskog muzeja u Zagrebu (1922.-1946.),
9. Knjižnica Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1946.),
10. Nadzor Etnografskog muzeja u Zagrebu nad prodajom narodnih rukotvorina (1924.-1946.),
11. Institut za narodnu glazbu i narodne plesove pri Etnografskom muzeju u Zagrebu (1945.-1946.),
12. Poslovi računovodstva i blagajne Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1951.).

Pojedine serije su podijeljene na niže jedinice (podserije) ispod kojih je opisan predmet, a blagajničke knjige, koje se zbog svojega sadržaja nisu mogle staviti na razinu podserije, a čine jedan komad, stavljene su na razinu pod-podserije. ⁷⁹ U slučaju s blagajničkim knjigama pod-podserija je bila izjednačena s komadom.

⁷⁶ "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv, str. 4.

⁷⁷ Vida Pavliček, "Sređivanje i opis arhivskog gradiva." U *Radovi 5 Kongresa hrvatskih arhivista: (retro) perspektiva*, ur. Silvija Babić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017), str. 80.

⁷⁸ Jozo Ivanović, *Priručnik iz arhivistike: I. dio* (Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010), str. 332-333.

⁷⁹ »Ako se serija raščlanjuje na (pod) serije, dobro je razmotriti može li se struktura gradiva pojednostavniti tako da se takve (pod) podserije smatraju (pod) serijama, odnosno da se dubina strukture gradiva smanji za jednu razinu«, "Upute za opis gradiva," Hrvatski državni arhiv. U slučaju sređivanja fonda HR-HDA-512. EMZ, u cjelini 12. Poslovi računovodstva i blagajne, knjige koje se odnose na

1. Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom u Zagrebu (1918.-1946.)
 - 1.1. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu (1918.-1946.)
 - 1.2. Okružnice Etnografskog muzeja u Zagrebu (1923.-1946.)
2. Rad i radni odnosi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1947.)
 - 2.1. Dokumentacija o radu i radnim odnosima Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1946.)
 - 2.2. Kontrolnik osoblja Etnografskog muzeja u Zagrebu (1933.-1947.)
3. Poslovna korespondencija Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1946.)
4. Imenovanja i rad povjerenika Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1935.)
5. Muzejski poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1918.-1946.)
 - 5.1. Čuvanje i stručni poslovi zaštite i obrade muzejske građe Etnografskog muzeja u Zagrebu (1921.-1946.)
 - 5.2. Prikupljanje muzejske građe Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1946.)
 - 5.3. Spisi o Zbirci Salomon Berger kod Etnografskog muzeja u Zagrebu (1918.-1937.)
6. Posjeti i stručna vodstva Etnografskim muzejom u Zagrebu (1923.-1948.)
 - 6.1. Najave posjeta Etnografskom muzeju u Zagrebu (1923.-1946.)
 - 6.2. Pokazatelji o posjetima Etnografskom muzeju u Zagrebu (1946.-1948.)
7. Izložbe Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1946.)
8. Izdavačka djelatnost Etnografskog muzeja u Zagrebu (1922.-1946.)
9. Knjižnica Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920. – 1946.)
10. Nadzor Etnografskog muzeja u Zagrebu nad prodajom narodnih rukotvorina (1924.-1946.)
11. Institut za narodnu glazbu i narodne plesove pri Etnografskom muzeju u Zagrebu (1945.-1946.)
12. Poslovi računovodstva i blagajne Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1951.)
 - 12.1. Spisi računovodstva i blagajne Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1950.)
 - 12.2. Kontrolnik kredita i rashoda Etnografskog muzeja u Zagrebu (1933.-1945.)
 - 12.3. Blagajnički poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1940.)
 - 12.3.1. Spisi blagajne prema člancima blagajničkog dnevnika Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920.-1939.)
 - 12.3.2. Blagajnički dnevnik Etnografskog muzeja u Zagrebu (1926.-1951.)
 - 12.3.3. Dnevnik ulaznina Etnografskog muzeja u Zagrebu (1932.-1941.)

blagajničko poslovanje stavljene su na razinu podserije ili pod-podserije, a čine zapravo jedan komad. Time je razina podserije izjednačena s razinom komada.

- 12.3.4. Partijalnik primljenih suma po privremenim priznanicama Etnografskog muzeja u Zagrebu (1934.-1936.)
- 12.3.5. Dnevnik primljenih suma po privremenim priznanicama Etnografskog muzeja u Zagrebu (1934.)
- 12.3.6. Dnevnik tuđeg i prolaznog novca Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1931.)
- 12.3.7. Straca⁸⁰ Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1931.)
- 12.3.8. Edicije P[ripomoćnog]. F[onda]. Etnografskog muzeja u Zagrebu (1942.-1945.)
- 12.3.9. Dnevnik pripomoći za „Zbirku grada Zagreba“ Etnografskog muzeja u Zagrebu (1933.-1941.)
- 12.4. Banovinske dotacije Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1941.)
 - 12.4.1. Spisi prema Dnevniku banovinskih dotacija Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1941.)
 - 12.4.2. Dnevnik Banovinskih dotacija Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1941.)
- 12.5. Nabave Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1946.)
 - 12.5.1. Dokumentacija o nabavama Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919.-1946.)
 - 12.5.2. Dnevnik nabavaka kancelarijskog materijala i inventara Etnografskog muzeja u Zagrebu (1929.)
 - 12.5.3. Knjiga o nabavljenom i izdanom potrošnom materijalu Etnografskog muzeja u Zagrebu (1930.-1947.)
- 12.6. Zaklada za promicanje rada oko proučavanja jugoslavenske etnografske građe za Hrvatski narodni etnografski muzej u Zagrebu (1923.-1939.)
 - 12.6.1. Obračun „Zaklade za promicanje rada oko proučavanja jugoslavenske etnografske građe“ kod Etnografskog muzeja u Zagrebu (1926.-1937.)
 - 12.6.2. Blagajnički dnevnik “Zaklade Etnografskog muzeja” kod Etnografskog muzeja u Zagrebu (1923.-1939.).

Navedenim planom sređivanja, prateći Uputu, nastojalo se je rekonstruirati poslovanje Muzeja, ali i prikazati njegova struktura, s ciljem prilagodbe potrebama sustava *eArhiv* i omogućavanja lakšega korištenja fonda.

⁸⁰ Straca (tal. *strazza*) je »trgovački dnevnik, knjiga primitaka i izdataka«, Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi: Tuđice i posuđenice* (Zagreb: Matica hrvatska, 1979), str. 1269, s. v. straca.

Nakon razvrstavanja gradiva pristupilo se je komadnomu i predmetnomu popisivanju unutar svih cjelina u fondu. Za opisivanje komada i predmeta korištena je Excel-tablica izrađena prema Uputama za digitalizaciju dokumentarnog i arhivskoga gradiva (dalje u tekstu Upute za digitalizaciju), koje su predvidjele obvezna polja za opis (identifikator, naziv, viša jedinica, razina, vrsta sadržaja, sadržaj, vrijeme nastanka, autor/suradnik, mjesto, predmet, posjednik, priprema za snimanje).⁸¹ Pomoću navedene tablice obavljen je unos podataka u *eArhiv*. Tablicom su u konačnici zadana polja: identifikator, naslov (tj. naziv), razina, VisualID, redosljed, vrijemeOD, vrijemeDO, sadržaj, vrsta zapisa, vrsta sadržaja, institucija, zbirka, status zapisa, za objavu i uvjeti korištenja (*Slika 2*).

Identifikator	Naslov	Razina	VisualID	Redosljed	Vrijeme OD	Vrijeme DO	Sadržaj	Izorna oznaka	Br. knj./Aut.
HR-HDA-512	Etnografski muzej u Zagrebu	Fond			1919	1950	Etnografski muzej u Zagrebu je osnovan 22. 10. 1919. godine, spajanjem etnografske zbirke Narodnog muzeja i privatne zbirke narodnih nožaja i tekstila Salomona Begera, etnografskih zbirki Trgovalno-obrtnog muzeja u Zagrebu, zbirki odjele za Umjetnost i umjetni objekti hrvatskog narodnog muzeja i zbirki hrvatskog likovnog muzeja u Zagrebu. a prvi kustos muzeja bio je Vladimír Kraljić. Povoljno su 1919. osnovali Etnografski odjel Narodnog muzeja u Zagrebu, a od 1931. djeluje kao samostalna ustanova do danas. U svojim prvom godinama rada muzej je svoj rad podijelio na odjele, tako je 1922. godine osnovan Odsjek za pošku muziku, koji je izvršio brojne fotografike snimanja počke muzike i sklopio brojne građu. Zatim u okviru muzeja djelovali su: Ilustrativno-odjeljenje (osnovano 1936), Antropološki odjeljak (osnovan 1937), Odsjek za sociologiju i psihologiju sela (osnovano 1938) i odjeljenje za etnografsku i konzerviranje (osnovano 1939). Gradivo fonda sadrži spisice vezane za organizaciju i upravljanje, propisima i drugim pravima i fizičkim osobama i podatke o radu i radnim odnosima osoblja muzeja. Spisice o muzejskoj djelatnosti u prvom redu prikupljanje i čuvanje etnografske građe, zatim podatke o projektima muzeja, spisice o publikacijama koje su izdale od muzeja, računovodstvenom dokumentaciji i poslovne sadržaja proizvođača narodnih rukovotiva.		
HR-HDA-512-1	Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom Zagrebu	Serijska	HR-HDA-512	1	1919	1946	Cjelina sadrži upravno-pravne spise o osnuku muzeja, npr. statuti, pravilnici, podzakoni, upisni spiskovi, spisi o osnuku zbiraka muzeja, protokolska muzeja i uspjeha muzejskih zbirki. Pored upravno-pravnih spisa dio cjeline su obradnice u kojima se nalaze zakoni, pravilnici i prepisi, koji su pristizali na muzej i kojima se regulirao njegov rad.		
HR-HDA-512-1-1	Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu	Podserijska	HR-HDA-512-1	1	1919	1946	Sadrži spise o osnuku muzeja: statute, pravilnike i podzakone. Zatim spise o radu uprave, vijeća i odbora muzeja. Nazirke i odluke o osnuku raznih odjela i zbirki muzeja i njihovom organiziranju rada. Podatke o preuzimanju Begerove zbirke i zbirke Trgovalno-obrtnog muzeja. Statute i pravilnike o osnivanju Begerove zbirke. Spisice koji su odnose na uspjeh zbirki etnografskog muzeja, zgrade muzeja, upisni spiskovi (listovi) muzeja itd. Također, sadrži uslove i ugovore između Etnografskog muzeja i Trgovalno-obrtno konzorve vezane za najam prostora i zbirke.		
HR-HDA-512-1-1-1	Begerove zbirke nabava i uspjeh zbirke s ostalim zbirkama u prostorije muzeja Trgovalno-obrtno konzorve u Zagrebu. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu.	Predmet	HR-HDA-512-1-1	1	1919	1946		67/1918	knj. 1
HR-HDA-512-1-1-2	Zbirka Salomona Begera, uspjeh zbirke za umjetnost i odjele. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, spis. 2./1919	Predmet	HR-HDA-512-1-1	2	1919	1946		2./1919	knj. 1
HR-HDA-512-1-1-3	Narodna Povjerenštva za bogotvođe i nastavi od 24. siječnja 1919. kojom se određuje održavanje Radnog dana za dan 10. kolovoza 1919. na području Hrvatske Slavonije i Međimurja. Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, spis. 3./1919	Predmet	HR-HDA-512-1-1	3	1919	1946		3./1919	knj. 1

Slika 2. Tablica za upis predmeta izrađena prema Uputama za digitalizaciju

Prilikom upisivanja jedinica vodilo se je računa o pravilima opisa predmeta/komada koje donosi Uputa za opis gradiva, kojom je naznačeno da kod oblikovanja naziva »svaka jedinica gradiva mora imati jasan, sažet i razumljiv naziv, koji identificira i opisuje jedinicu gradiva kao cjelinu i upućuje na što se ona odnosi.«⁸² Predmetima su nazivi dodjeljivani na temelju njihova sadržaja, vodeći računa da se nazivima stvori cjelovita informacija i predoči kontekst predmeta unutar više jedinice (serije).⁸³

⁸¹ "Upute za digitalizaciju dokumentarnog i arhivskog gradiva," *Hrvatski državni arhiv*, 15. siječnja 2021., pristupljeno 10. travnja 2025., <http://www.arhiv.hr/Portals/0/Upute%20za%20digitalizaciju%20gradiva.pdf>, str. 53-54.

⁸² "Upute za opis gradiva," *Hrvatski državni arhiv*, str. 6, 20.

⁸³ Jedna od glavnih prepreka prilikom nazivanja predmeta/komada bio je izostanak spisovodstvenih evidencija (urudžbenih zapisnika i kazala) iz kojih bi mogao biti pročitan naslov predmeta.

Vodeći se načelima iz Uputa, a imajući u vidu i druge preporuke, stvoreni su nazivi predmeta, primjerice »Obavijest o početku katalogiziranja zbirke Salamon Berger, koja je prešla u ruke Zemaljskog erara (blagajne). Etnografski muzej u Zagrebu, spis 5/1919«. Takvim nazivom nastojalo se je ukazati na konkretnu seriju i podseriju i u kontekstu mrežnoga kataloga, fond u kojem je predmet, njegov sadržaj i uputa na izvorni broj prema kojemu je predmet odložen u kutiji. Premda su u Uputi za opis gradiva i neki oprečni navodi o nazivanju predmeta, primjerice »Ponuda Ivana Rakuša, koja sadržava crkvene predmete iz Lepoglave, prikupljanje muzejske građe za Etnografski muzej u Zagrebu, spis 2/1921.« ili »Davila, Marcel, muzejski povjerenik iz Vinkovaca – darovanje tikve (“grga”) za rakiju iz Privlake, srez Vinkovci, spis 249/1936 Etnografski muzej u Zagrebu (komad)«,⁸⁴ u tom slučaju odabran je jedan oblik naziva arhivske jedinice koji se dosljedno provlači kroz cijeli opis (Usp. *Tablice 1-5*). Tako su predmeti dosljedno popisani na način da je naveden naziv predmeta, naziv fonda, spis i broj. Izabrani način zbog svoje preglednosti pokazao se je kao praktično rješenje, a naziv serije ili podserije nije bilo potrebno navoditi jer se pripadnost predmeta nekoj cjelini mogla ustanoviti i na temelju samoga naziva predmeta. Kod nazivanja blagajničkih knjiga i drugih evidencija korišteni su izvorni nazivi tih evidencija.

Tablica 1. Nazivi jedinica gradiva u fondu Etnografski muzej u Zagrebu u seriji Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom u Zagrebu

Identifikator	Naziv
HR-HDA-512-1	Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom u Zagrebu, 1923-1946
HR-HDA-512-1-1	Spisi o organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, 1923-1946
HR-HDA-512-1-1-1	Bergerove zbirke, nabava i smještaj zbirke s ostalim zbirka u prostorije muzeja Trgovačko-obrtne komore u Zagrebu. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 67/1918
HR-HDA-512-1-1-2	Zbirka Salamon Berger, smještaj u zgradi Muzeja za umjetnost i obrt. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 2/1919
HR-HDA-512-1-1-3	Naredba Povjereništva za bogoštovlje i nastavu od 24. srpnja 1919. kojom se određuje održavanje Radišnog dana 10. kolovoza 1919. na području Hrvatske, Slavonije i Međimurja. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 3/1919
HR-HDA-512-1-1-4	Obavijest o početku katalogiziranja zbirke Salamon Berger, koja je prešla u ruke Zemaljskog erara. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 5/1919

⁸⁴ “Upute za opis gradiva,” Hrvatski državni arhiv, str. 20.

Tablica 2. Nazivi jedinica gradiva u fondu Etnografski muzej u Zagrebu u seriji Posjeti i stručna vodstva u Etnografskom muzeju u Zagrebu

Identifikator	Naziv
HR-HDA-512-6	Posjeti i stručna vodstva u Etnografskom muzeju u Zagrebu, 1923-1948
HR-HDA-512-6-1	Najave posjeta i organizacija stručnih vodstava Etnografskim muzejom u Zagrebu, 1923-1946
HR-HDA-512-6-1-1	Niža pučka škola Fužine najavljuje svoj posjet Etnografskom muzeju. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 114/1923
HR-HDA-512-6-1-2	Osnovna škola u Bjelovaru najavljuje posjet Etnografskom muzeju. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 132/1923
HR-HDA-512-6-2	Pokazatelji o posjetima Etnografskog muzeja u Zagrebu, 1946-1948

Tablica 3. Odnos serija – predmet u seriji Izložbe Etnografskog muzeja u Zagrebu

Identifikator	Naziv
HR-HDA-512-7	Izložbe Etnografskog muzeja u Zagrebu, 1920-1945
HR-HDA-512-7-1	Hrvatski radiša traži Etnografski muzej i Salamona Bergera za suradnju na postavljanju izložbe Radišin zbor, koja će predstaviti radove svih rukotvorina domaće industrije. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 54/1920
HR-HDA-512-7-2	Prijedlog za pripremu izložbe jugoslavenske pučke umjetnosti u Parizu. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 129/1921
HR-HDA-512-7-3	Izložba drvorezbarskih umjetno-obrtnih proizvoda akademskog slikara Srečka Sabljaka iz Državne radionice u Lepoglavi. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 29/1923
HR-HDA-512-7-4	Izložba „Majka i dijete“. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 172/1924
HR-HDA-512-7-5	Velika izložba u Parizu 1925. godine. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 4/1925
HR-HDA-512-7-6	Korespondencija između Vladimira Tkalčića i Francuskog konzulata povodom organiziranja izložbe u Parizu. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 79/1925

Tablica 4. Nazivi predmeta u podseriji Prikupljanje muzejske građe za Etnografski muzej u Zagrebu

Identifikator	Naziv
HR-HDA-512-5-2-1	Darovanje, Rudolf Lukinić, industrijalac iz Karlovca. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 8/1919
HR-HDA-512-5-2-2	Darovanje, Duga Resa, Tvornica pamuka, vitrine i izlošci. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 9/1919
HR-HDA-512-5-2-3	Darovanje, Fiedler Ivan, industrijalac, Tvornica lana d. d. Osijek, predaja izložaka. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 10/1919
HR-HDA-512-5-2-4	Darovanje, Zagrebačka tvornica, predaja izložaka i vitrine. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 11/1919
HR-HDA-512-5-2-5	Primopredaja, predmeti iz kazališne garderobe, Hrvatsko kraljevsko zemaljsko kazalište u Zagrebu. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 27/1919
HR-HDA-512-5-2-6	Primopredaja, Hrvatski školski muzej, predmeti etnografskog značaja. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 35/1919
HR-HDA-512-5-2-7	Darovanje, Slava Hinković, žensko odijelo bogato vezano na rukavima iz Srbije. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 2/1920
HR-HDA-512-5-2-8	Darovanje, predaja šivaćeg stroja. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 3/1920
HR-HDA-512-5-2-9	Primopredaja, glazbala iz pučkih zbirki Hrvatskog glazbenog zavoda. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 7/1920
HR-HDA-512-5-2-10	Primopredaja, etnografski predmeti iz Muzeja za umjetnost i obrt. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 11/1920

Tablica 5. Nazivi predmeta u podseriji Čuvanje i stručni poslovi zaštite i obrade muzejske građe Etnografskog muzeja u Zagrebu

Identifikator	Naziv
HR-HDA-512-5-1-1	Prenošenje narodnih nošnji iz prostorija Hrvatskog školskog muzeja na inicijativu Hrvatskog pedagoško-književnog zbora. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 773/1919
HR-HDA-512-5-1-2	Milko Cepelić, nabavljanje stručnih radova, koji se odnose na narodne običaje. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 22/1920
HR-HDA-512-5-1-3	Osiguranje zbirki muzeja protiv požara i provala. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 23/1920
HR-HDA-512-5-1-4	Milko Cepelić, Zbirka tekstila. Etnografski muzej u Zagrebu, spis 30/1920

Analogije nazivanju predmeta koji su kao primjeri navedeni u Uputi u članku su Miroslava Novaka.⁸⁵ Navedeni su primjeri nazivanja (naslovljivanja) nižih jedinica opisa, a prilikom nazivanja korištena je signatura fonda i naziv, koji se sastoji od naziva predmeta, pored kojega je opcionalno naziv fonda kojemu predmet pripada.⁸⁶ Prilikom nazivanja jedinica opisa u arhivskom fondu Etnografski muzej u Zagrebu na razini serije i podserije nazivi su u padežima koji su najbolje odgovarali adekvatnomu i najjasnijemu oblikovanju naziva, a na razini predmeta korišten je naziv u nominativu.

Nakon popisivanja fonda Etnografski muzej u Zagrebu, pristupljeno je upisu fonda u *eArhiv*. Premda su raniji podatci o fondu preuzeti migracijom podataka iz sustava NAIS, prilikom upisa migrirane je podatke bilo potrebno prekontrolirati i prilagoditi novomu formatu i potrebama novoga mrežnoga kataloga. U prvoj fazi upisa unesene su sve jedinice do razine pod-podserije, pri čemu je komad izdvojen, jer je njihov unos obavljen učitavanjem podataka iz Excel-tablice u sustav. Nakon upisa izrađen je slikovni prilog koji vizualno predstavlja fond u mrežnom katalogu. Prilikom unosa ukupno je upisano 9.420 jedinica, koje čine serije, podserije, pod-podserije i komadi/predmeti (*Slika 3* i *Slika 4*).

Etnografski muzej u Zagrebu (arhivski fond, 1919-1950)

Osnovni podaci Rok čuvanja Povijest promjena Status Otvasti Komentari Dopisnja Dosje Akvizicije i depoziti

Osnovni podaci

Arhivska oznaka HR-HDA 512

UUID 04524058-8cac-43c3-bb64-924af3ab7936

Ostali identifikatori +

Naziv * Etnografski muzej u Zagrebu (arhivski fond, 1919-1950)

Ostali nazivi +

Vrijednost naziva	Vrsta naziva	Jezik	Pismo
EMZ	Skraćeni	Hrvatski	

Bazina Fond

Vrijeme nastanka 1919 - 1950 Godina

Napomena o vremenu

Slika 3. Izvadak iz sadržaja fonda Etnografski muzej u Zagrebu u eArhivu

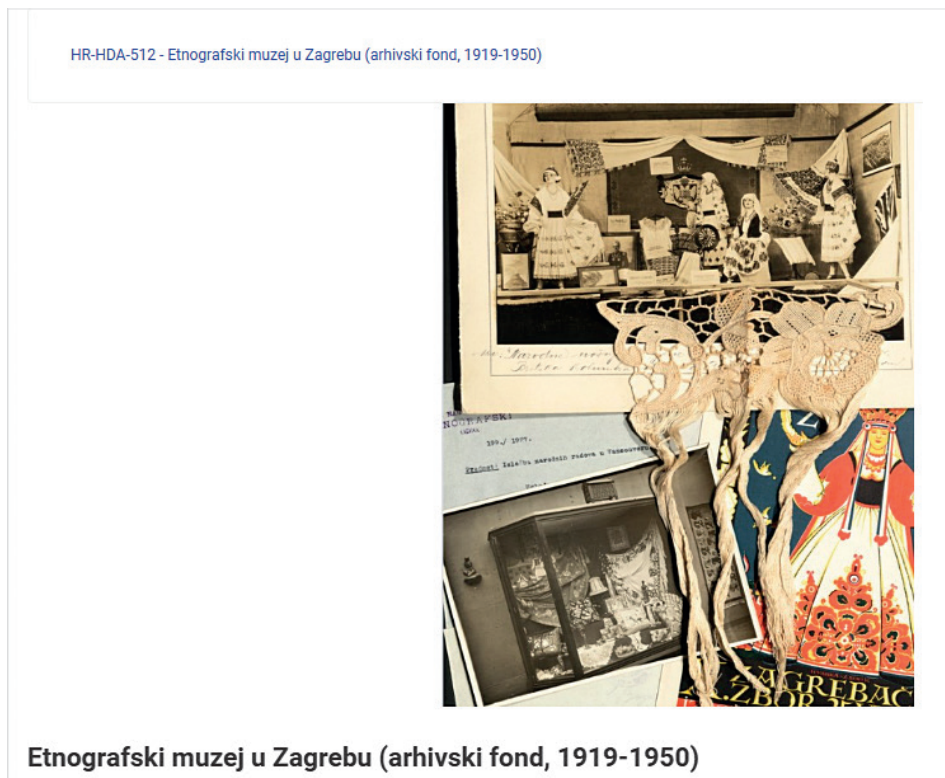
Sadržaj	+ Etnografski muzej u Zagrebu je osnovan 22. 10. 1919. godine, spajanjem etnografske zbirke Narodnog muzeja i privatne zbirke narodnih nošnji i tekstila Salomona Bergera, etnografskih zbirki Trgovačko-obrtnog muzeja u Zagrebu, zbirki odelja za Umjetnost i umjetni obrt hrvatskog narodnog muzeja i zbirki hrvatskog školskog muzeja u Zagrebu, a prvi kustos muzeja bio je Vladimir Tkačić. Pvođbitno se 1919. osniva Etnografski odjel Narodnog muzeja u Zagrebu, a od 1931. djeluje kao samostalna ustanova do danas. U svojim prvim godinama rada muzej je svoj rad podijelio na odsjeka, tako je 1922. godine osnivan Odsjek za pučku muziku, koji je izvršio brojna fonografska snimanja pučke muzike i skupio brojne građu. Zatim u okviru muzeja djelovali su: Ilustrativno odjeljenje (osnovano 1936), Antropološki odsjek (osnovan 1937), Odsjek za sociologiju i psihologiju sela (osnovano 1938) i odjeljenje za decifriciranje i konzerviranje (osnovno 1939). Gradivo fonda sadrži spise vezane za organizaciju i upravljanje, prepisku s drugim pravnim i fizičkim osobama i podatke o radu i radnim odnosima osoblja muzeja. Spise o muzejskoj djelatnosti u prvom redu prikupljanju i čuvanju etnografske građe, zatim podatke o posjetama muzeju, spise o publikacijama koje su izlazile od muzeja, računovodstvenu dokumentaciju i poslove nadzora proizvodnje narodnih rukotvorina.		
	Količina	Mjerna jedinica	Napomena
	6.6	Dužini metar	31 knjiga, 58 kutija

Slika 4. Izvadak iz sadržaja fonda Etnografski muzej u Zagrebu u eArhivu

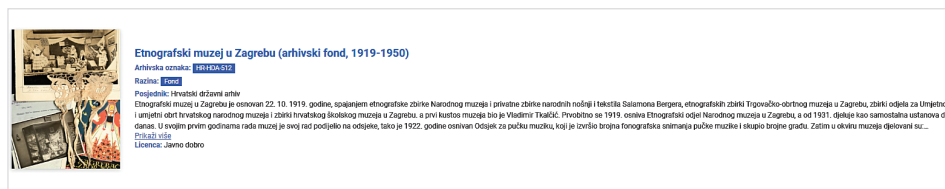
⁸⁵ Miroslav Novak, "Fasetni model oblikovanja naslovov popisnih enot," *Moderna arhivistika* 1 (2018), str. 399-400.

⁸⁶ Novak, "Fasetni model oblikovanja naslovov popisnih enot," str. 399-400.

Prilikom izrade vizualnoga identiteta fonda u *eArhivu* odabrano je arhivsko gradivo koje bi korisniku na najbolji način moglo predstaviti fond. Odabrani su tako spisi koji na sebi imaju pečat muzeja, memorandum, potom vizualno upečatljivi plakati, fotografije, ali primjerice i uzorci tkanine koji su bili priloženi pojedinim predmetima (*Slika 5* i *Slika 6*).

Slika 5. Vizualni identitet fonda Etnografski muzej u Zagrebu u eArhivu

Slika 6. Vizualni identitet fonda Etnografski muzej u Zagrebu u eArhivu

Radom u *eArhivu* odlučeno je pristupiti raspisivanju podrazina fonda: serija, podserija i pod-podserija. Svaka upisana razina dobila je svoj sadržaj, bez obzira na to što je komadno (predmetno) popisana. Nakon raspisivanja serija, podserija i pod-podserija, u sustav je učitana tablica u kojoj su bili upisani predmeti (ukupno 9.377 predmeta). Za svaki predmet u zadanu tablicu upisani su osnovni podatci: arhivska oznaka, naziv, razina, vrijeme nastanka, vrsta sadržaja, dostupnost (*Slika 7* i *Slika 8*). Kod svih predmeta u rubrici *vrsta sadržaja* odabran je *tekstualni dokument*, a kod dostupnosti *javno* navedeni pripremljeni metapodatci preporučeni su prema *Uputama za digitalizaciju dokumentarnog i arhivskog gradiva*, koje je objavio Hrvatski državni arhiv. Navedena je tablica predstavljena i prilikom pripreme metapodataka za softver otvorenoga koda Goobi, koji je korišten prilikom pripreme metapodataka za objavu na portalu *e-Kultura*.⁸⁷

Arhivska oznaka	Naziv	Razina	Vrijeme nastanka	Vrsta sadržaja	Status obrade	Zaključani	Dostupnost
HRH-DA-512-1	Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejem u Zagrebu (1919-1946)	Serijski	1919-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-2	Raci i rasni odnosi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919-1946)	Serijski	1919-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-3	Pisana korespondencija Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920-1946)	Serijski	1920-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-4	Iskrenovnja i rad podzemlja Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919-1932)	Serijski	1919-1932 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-5	Mazgaški poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu (1919-1946)	Serijski	1919-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-6	Projekt i izdavačka vodilna Etnografskim muzej u Zagrebu (1923-1946)	Serijski	1923-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-7	Izdavačka Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920-1946)	Serijski	1920-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-8	Izdavačka djelatnost Etnografskog muzeja u Zagrebu (1922-1946)	Serijski	1922-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-9	Najbliža Etnografskog muzeja u Zagrebu (1920-1946)	Serijski	1920-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-10	Problemi narodnih naložnika, esdinski poslovi Etnografskog muzeja u Zagrebu	Serijski	1926-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-11	Iskustva na narodnoj glazbi i narodne pjesme pri Etnografskim muzej u Zagrebu	Serijski	1943-1946 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno
HRH-DA-512-12	Rubnovnostima blagova Etnografskog muzeja u Zagrebu	Serijski	1919-1950 g.	Tekstualni dokumenti	U obradi	Ne	Javno

Slika 7. Prikaz upisanih jedinica u eArhiv

Tako pripremljen i opisan fond prvi je korak upisa arhivskoga fonda u središnji arhivski informacijski sustav *eArhiv*. Trebalo bi uslijediti virtualno povezivanje gradiva s dokumentarnim i arhivskim gradivom kod stvaratelja (u ovom slučaju Etnografskoga muzeja u Zagrebu) i nizom drugih agenata, kao glavne zamisli središnjega arhivskoga informacijskoga sustava.

⁸⁷ Silvija Budak i Dino Igrec, "Priprema metapodataka u excel tablici," u *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaričić (Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022), str. 95-114.

The screenshot shows a web interface for the eArhiv system. At the top, there is a breadcrumb trail: HR-HDA-512 - Etnografski muzej u Zagrebu (arhivski fond, 1919-1920) > HR-HDA-512.1 - Organizacija i upravljanje Etnografskim muzejom u Zagrebu (1919-1946) > HR-HDA-512.1.1 - Opustak i ulazni (Etnografski muzej u Zagrebu (1919-1946)) > HR-HDA-512.1.1.1 - Bergrove zbirke rubesa i smjeliš u prostorje muzeja Topovačko obrtne kamore u Zagrebu, Etnografski muzej u Zagrebu, spis 67/1918.

Below the breadcrumb trail is a search icon. The main heading is "Pregled jedinice gradiva". Underneath is a navigation bar with tabs: "Osnovni podaci", "Rok čuvanja", "Povijest promjena", "Status", "Dokazi", "Komentari", "Događaji", "Dokje", "Ankvičije i dopisiti".

The main content area displays the following information:

Osnovni podaci	
Amirka oznaka	HR-HDA-512.1.1.1
UID	09f5c4a-c9a7-4ac1-82b0-8801543705a
Ime	Bergrove zbirke rubesa i smjeliš u prostorje muzeja Topovačko obrtne kamore u Zagrebu, Etnografski muzej u Zagrebu, spis 67/1918
Razina	Prečet
Vrijeme nastanka	1918-1918 g.
Vrsta sadržaja	Tekstualni dokument ☐ Privremeni na nižu jedinice
Dostupnost	Javno ☐ Privremeni na nižu jedinice

Slika 8. Pregled jedinice gradiva Etnografskoga muzeja u Zagrebu

9. Zaključak

Kroz opis arhivskoga fonda Etnografski muzej u Zagrebu prikazano je na koji način bi se trebalo provesti sređivanje koje odgovara novim uputama, koje izbjegavaju složenije hijerarhijske odnose i neponavljanje obavijesti. Rad nastoji dati primjer pojednostavljivanja strukture, kontekstualizacije svakoga zapisa u odnosu na više jedinice, zadržavanju spona sa stvarnim poslovanjem u prošlosti, ali i otvara mogućnost primanja novih dokumentacijskih cjelina u postojeći plan sređivanja. Sređen na taj način, arhivski fond omogućava povezivanje sa stvarateljima i ostalim agentima. Odabrani način obrade fonda prinos je njegovoj vidljivosti u pogledu dostupnosti svakoga predmeta u fondu, ali je otvorio i mogućnost za daljnje korake u pogledu digitalizacije, koji će omogućiti bolju dostupnost gradiva i zadovoljnije korisnike. Također, tim je načinom omogućeno virtualno povezivanje fonda i trenutnoga stvaratelja.

POPIS IZVORA

Arhivsko gradivo

Hrvatski državni arhiv

HR-HDA-512. Etnografski muzej u Zagrebu.

Pismohrana HDA.

Službena glasila i tisak

Narodne novine (Zagreb), 1919, 2018, 2019, 2020, 2022, 2024.

Službeni list Federativne Narodne Republike Jugoslavije (Beograd), 1957.

Zagrebački dnevnik (Zagreb), 1921.

Literatura

Bechhofer, Sean. "OWL: Web Ontology Language." *Springer Nature Link*, 2009. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. https://link.springer.com/rwe/10.1007/978-0-387-39940-9_1073.

Berg, Magnus. "A 'Major Technological Challenge': Multi-level Description and Online Archival Databases." *Emerging Library and Informational Perspectives* 4 (2021): str. 62-82.

Bućin, Rajka. *Klasifikacijski sustavi u spisovodstvu uprave: Povijesni razvoj i suvremena stremljenja*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2015.

Budak, Silvija, Igrec, Dino. "Priprema metapodataka u excel tablici." U *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaradić, str. 95-114. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022.

"Etnografski muzej (fond)." *ARHiNET*. Pristupljeno 10. travnja 2025. http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=1_4443.

"Etnografski muzej Zagreb." *Hrvatska enciklopedija*. Pristupljeno 9. travnja 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/etnografski-muzej-zagreb>.

"EU fondovi: O planu." *Fondovi EU*. Pristupljeno 15. srpnja 2025. <https://fondovieu.gov.hr/eu-fondovi>.

Garmendia, Jone. "Digital Description and Metadata at the National Archives: Digital Strategy." U *Trust and Understanding: the value of metadata in a digitally joined-up world*, ur. Roman Depoortere i dr., str. 103-109. Bruxelles: Archives et Bibliothèques de Belgique.

Grgat, Manuela. "Pohrana mrežnih sjedišta hrvatskih narodnih knjižnica u web arhivima." Diplomski rad, Sveučilište u Zadru, 2023.

Horjan, Gorjanka. "Rituali obljetnica – 100 godina Etnografskog muzeja u Zagrebu: kako oblikovati budućnost temeljenu na tradiciji." *Informatica museologica* 50 (2019): str. 8.

International Council on Archives. "Records in Contexts: Conceptual model: Version 1.0: November 2023." *International Council on Archives*, studeni 2023. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. https://www.ica.org/app/uploads/2024/01/ric-cm-1.0_0.pdf.

International Council on Archives. "Records in Contexts: Foundations of Archival Description: Version 1.0: November 2023." *International Council on Archives*, studeni 2023. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. <https://www.ica.org/app/uploads/2023/12/RiC-FAD-1.0.pdf>.

Ivanović, Jozo. "Evolucija arhivskog opisa u kontekstu mrežne dostupnosti gradiva." U *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaradić, str. 7-33. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022.

Ivanović, Jozo. *Priručnik iz arhivistike: I. dio*. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2010.

Klaić, Bratoljub. *Rječnik stranih riječi: Tuđice i posuđenice*. Zagreb: Matica hrvatska, 1979.

Međunarodno arhivsko vijeće. "ISAD (G): Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva: Drugo izdanje." *International Council on Archives*, 2001. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. https://www.ica.org/app/uploads/2024/01/isad_g_2_edition_hr.pdf.

"Nacionalni arhivski informacijski sustav." *Hrvatski državni arhiv*. Pristupljeno 15. srpnja 2025. <http://www.arhiv.hr/hr-hr/Istra%C5%BEite-gradivo/NAIS>.

"Nacionalni plan oporavka i otpornosti: Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora razvojem nacionalnog arhivskog informacijskog sustava i jačanjem nacionalne mreže arhiva (C2.2.R3-I2)." *Ministarstvo kulture i medija*. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/nacionalni-plan-oporavka-i-otpornosti-2021-2026/26552>.

"Nacionalni plan razvoja arhivske djelatnosti za razdoblje 2020.-2025. Zagreb, studeni 2019." *Ministarstvo kulture*. Pristupljeno 20. travnja 2025. <https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalni%20plan%20razvoja%20arhivske%20djelatnosti%202020.-%202025.pdf>.

"Narodni muzej." *Hrvatska enciklopedija*. Pristupljeno 10. travnja 2025. <https://www.enciklopedija.hr/clanak/narodni-muzej>.

Novak, Miroslav. "Fasetni model oblikovanja naslovov popisnih enot." *Moderna arhivistika* 1 (2018): str. 399-400.

"O sustavu." *ARHiNET*. Pristupljeno 20. travnja 2025. http://arhinet.arhiv.hr/_Pages/OSustavu.aspx.

Pandžić, Miljenko. "Arhivski informacijski sistem (AIS), u arhivima SR Hrvatske." *Arhivski vjesnik* 27 (1984): str. 113-134.

Pavliček, Vida. "Sređivanje i opis arhivskog gradiva." U *Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista: (retro)perspektiva*, ur. Silvija Babić, str. 67-102. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017.

Piškor, Martina, Nenad Bukvić. "Arhivi i arhivsko gradivo u nacionalnim planovima i projektima digitalizacije i mrežne dostupnosti kulturne baštine: Stanje i perspektive." U *Radovi 53. savjetovanja hrvatskih arhivista: Digitalizacija*, ur. Radoslav Zaradić, str. 35-56. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2022.

Pleše, Tihomir. "Nacionalni arhivski informacijski sustav: Hrvatska praksa." U *Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista u Zadru: Arhivi u Hrvatskoj (retro)perspektiva*, ur. Silvija Babić, str. 103-126. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017.

"Potpisan ugovor s tvrtkom Ericsson Nikola Tesla d.d. o javnoj nabavi usluge razvoja nacionalnog arhivskog informacijskog sustava, uključujući testiranje i migraciju podataka, razvoj repozitorija za pohranu digitaliziranog gradiva i razvoj e-usluga." *Ministarstvo kulture i medija*, 30. prosinca 2022. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. <https://min-kulture.gov.hr/vijesti-8/23311>.

Rajh, Arian. "Arhivističke (informatičko-informacijske) tehnologije: procjene i preporuke." U *Radovi 5. kongresa hrvatskih arhivista u Zadru: Arhivi u Hrvatskoj (retro)perspektiva*, ur. Silvija Babić, str. 419-436. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2017.

Rajh, Arian. "Preporuke uz novu inačicu METS norme i normu opisa 'Zapisi u kontekstima'." U *Radovi 54. savjetovanja hrvatskih arhivista: Utjecaj digitalizacije na arhivsku praksu*, ur. Radoslav Žaradić, str. 131-155. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2023.

Rajh, Arian. "RIC-O: Što je to?: Implicitno znanje iz gradiva i nepredvidivost njegova korištenja." U *Radovi 55. savjetovanja hrvatskih arhivista: Arhiv – kolektivni identitet i osobna sjećanja*, ur. Radoslav Žaradić, str. 123-146. Zagreb: Hrvatsko arhivističko društvo, 2024.

Širola, Božidar, Gavazzi, Milovan. "Muzikološki rad Etnografskog muzeja u Zagrebu od osnutka do konca 1929." *Narodna starina* 10, br. 25 (1931): str. 3-80.

The National Archives. "Digital Cataloguing Practices of The National Archives." *The National Archives*, ožujak 2017. Pristupljeno 20. travnja 2025. <https://cdn.nationalarchives.gov.uk/documents/digital-cataloguing-practices-march-2017.pdf>.

"Upute za digitalizaciju dokumentarnog i arhivskog gradiva." *Hrvatski državni arhiv*, 15. siječnja 2021. Pristupljeno 10. travnja 2025. <http://www.arhiv.hr/Portals/0/Upute%20za%20digitalizaciju%20gradiva.pdf>.

"Upute za opis gradiva." Hrvatski državni arhiv, prosinac 2024.

Vlada Republike Hrvatske. "Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026." *Plan oporavka*, srpanj 2021. Pristupljeno 6. kolovoza 2025. <https://planoporavka.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti//Plan%20oporavka%20i%20otpornosti,%20srpanj%202021.pdf>.

Zagotta, Damir. "Standardi u arhivsko-informativnom sistemu." *Arhivski vjesnik* 28 (1986): str. 177-181.

Zakošek, Boris, Žarko Acinger. "Neka iskustva u primjeni programskog paketa 'Armida' na obradi arhivskih fondova." *Arhivski vjesnik* 39 (1996): str. 55-64.

Zbornik zakona i naredaba za Hrvatsku i Slavoniju, 1918. godina: Komad I-XVII: Br. 1-136. Zagreb: Tisak Zemaljske tiskare, 1919.

Summary

PREPARATION OF THE ARCHIVAL FONDS ETHNOGRAPHIC MUSEUM IN ZAGREB FOR THE ONLINE CATALOGUE eARHIV

The paper presents a case study of the processing and description of fonds the *Ethnographic Museum in Zagreb* (EMZ) within the new National Archival Information System (NAIS), currently in use in the Republic of Croatia and colloquially known as *eArhiv*. Using the example of the *Ethnographic Museum in Zagreb* fonds, the author aims to provide an overview of the differences observed in the already-described EMZ fonds across previous systems (ARHiNET, NAIS, HAIS), which largely relied on the archival description standards that were until recently widely accepted i.e. primarily ISAD(G), and to a lesser extent ISAAR(CPF), ISDF, and ISDIAH. Processing and description of the fonds are examined and presented with tables and visual templates developed during the final entry of the fonds into the central archival information system (NAIS i.e. *eArhiv*). The author provides basic information on the history of the fonds' creator, the acquisition of the records by the Croatian State Archives, and the state of arrangement prior to professional processing. A brief overview is given of previous archival information systems in Croatia (Armida, ArhIS, ARHiNET, NAIS, and HAIS). The paper also addresses the new legislative framework that encourages and regulates the rules and procedures for digitising archival records in the Republic of Croatia. Furthermore, the study touches upon the conceptual model *Records in Contexts* (RiC) and its influence on archival practice. In this context, the impact of public online catalogues on archival description is also discussed, highlighting the need to introduce the new conceptual model *Records in Contexts* (RiC) into Croatian archival practice.

Keywords: *archival fonds; RiC; National Archival Information System (NAIS); eArhiv; online catalogue; Ethnographic Museum in Zagreb; digitisation; archival processing*